

Magyar Nemzeti Levéltár
Győr – Moson – Sopron Megye Soproni Levéltár
Levéltár-pedagógiai Programja

Összeállította:
Simonné Prezenszki Erzsébet

Sopron, 2019

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	3
2	Mi a levéltár-pedagógia?	3
2.1	A levéltár-pedagógia feladata:	3
2.2	A levéltár-pedagógia célja:	3
2.3	A levéltár-pedagógia célközönsége:.....	4
3	Levéltár-pedagógiai foglalkozásaink jellege	4
4	Levéltár-pedagógiai programunk tematikája	6
4.1	Levéltár-pedagógiai foglalkozások	7
4.1.1	Hát Neked mi van a hátizsákodba? Az enyémbe	7
4.1.2	Életünk lenyomatai a levéltárban	7
4.1.3	„Amerikából jöttem, mesterségem címe LS - Levéltáros!”	7
4.1.4	A hely, ahol élek – Sopron története levéltári források tükrében	8
4.1.5	A Város élén – Polgármesterek, városbírák, a városi elit a kora újkori Sopronban	8
5	Melléklet	9

1 Bevezetés

A Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára egyike Magyarország legrégebbi és leggazdagabb közlevéltárainak; mely két jogelőd intézmény - Sopron vármegye levéltára és Sopron szabad királyi város levéltára - összevonásával jött létre 1950-ben.

Könyvtárban, múzeumban már sokan jártak, de levéltárban kevesen. Így ez a közgyűjtemény nem része a mindennapi köztudatnak. Ezért vagy egyszerű irattárnak gondolják, vagy egyfajta „miszticizmus” lengi körül. A MNL GyMSM Soproni Levéltár levéltár-pedagógiai programjának célja, hogy ezeket a téves megítéléseket eloszlassa és olyan komplex látásmódot alakítson ki a fiataloknál, mellyel azok képessé válnak hitek és tévhitek megkülönböztetésére, egy adott információ objektív elemzésére. Ezért az intézmény közönség előtti nyitottságát tovább erősítve adja közre levéltár-pedagógiai programját.

2 Mi a levéltár-pedagógia?

Levéltárunk által elfogadott meghatározása a következő: *„A levéltárpedagógia a gyerekeknek szóló játékos ismeretterjesztő foglalkozás módszertana, mely az intézményi gyűjtemények sajátosságaira építve mutatja be egy adott téma anyagát, írott forrásokra, egy-egy korszak, személy iratanyagára támaszkodva.”*¹

2.1 A levéltár-pedagógia feladata:

- levéltár intézményének bemutatása
- iratok ismertetése
- kutatási lehetőségek bemutatása
- tananyaghoz kapcsolódva egy adott korszak, vagy egy személy, esemény megismerése levéltári források segítségével²

2.2 A levéltár-pedagógia célja:

- problémafelvetés
- komplex látásmód kialakítása a tanulóknál

¹<http://mnl.gov.hu/mnl/ol/pedagogusoknak> Letöltés ideje: 2019. 06. 14.

²<https://docplayer.hu/23712738-Leveltar-pedagogia-utazas-wittenbergbe-foglalkozas-verseny.html> ideje: 2019. 06. 14.

- igény a tudományos megismerésre, hitek és tévhitek megkülönböztetésére
- egy adott információ objektív elemzése
- segédeszközök használatának elsajátítása (szakkönyvek, internetes oldalak)
- iskolai ismeretek használata a levéltárban levéltári ismeretek alkalmazása az iskolában
- hagyományos feladatok megismertetése modern eszközökkel
- kutatási lehetőségek bemutatása
- eredeti források megismerése, elhelyezése térben és időben
- komoly tudás átadása szórakoztató formában
- a fiatal korosztály bevonása, becsalogatása a levéltárba³

2.3 A levéltár-pedagógia célközönsége:

- általános iskolai csoportok/osztályok
- középiskolai csoportok/osztályok
- felnőttek (nyugdíjasok)⁴

A MNL GyMSM Soproni Levéltára osztja azon véleményt, hogy a levéltárak „zárt” világát, az archívumok féltve őrzött kincseit és az intézmények által felhalmozott múltismeretet a jövő generációi számára kell elsősorban bemutatni.⁵ Ezért a levéltár-pedagógiai foglalkozásainkkal a levéltárban való eligazodást, kutatási lehetőségeket, a levéltári kutatás rejtelseit, örömeit mutatjuk meg a fiatal, a levéltárral még ismerkedő általános és középiskolás korosztályoknak, abból a célból, hogy „levéltárbarát” emberekké válhassanak.

3 Levéltár-pedagógiai foglalkozásaink jellege

A MNL GyMSM Soproni Levéltára részt kíván venni a közoktatásban. Részvételét az indokolja, hogy a levéltárban őrzött írott forrásokról az iskolai tananyag csak részben szól. Az iskola falain kívül megtartott foglalkozások más kereteket tudnak nyújtani az oktatásnak, ennek köszönhetően olyan didaktikai módszerek kaphatnak lehetőséget, amelyek

³<https://docplayer.hu/23712738-Leveltar-pedagogia-utazas-wittenbergbe-foglalkozas-verseny.html>

Letöltés ideje: 2019. 06. 14.

⁴<https://docplayer.hu/23712738-Leveltar-pedagogia-utazas-wittenbergbe-foglalkozas-verseny.html>

Letöltés ideje: 2019. 06. 14.

⁵Fülöp Tamás – Mákos Judit – Szabóné Maslowski Madlen: „Nyitott levéltár – Velünk élő múlt.” Az MNL JNSz Megyei Levéltár történelmi programsorozata általános és középiskolás tanulók számára. In: Levéltári Szemle 63. évf. (2013) 4. sz. 55. p.

megvalósítása az osztályterekben nehézkes lehet; de a gyerekek teljes körű fejlesztését nagymértékben elősegítik.

A levéltár-pedagógia kiváló segítője lehet a történelem tanításnak. A tanmenetbe könnyű beilleszteni egy-egy foglalkozást, viszont a motivációs hatása jóval nagyobb egy ilyen levéltári tanórának, mint egy hagyományos történelem órának. Mind a pedagógusok, mind pedig a diákok szempontjából remek kompetenciafejlesztési lehetőséget adnak ezek a változatos foglalkozások. A tanárok számára remek alkalom a módszertani eszköztár bővítésére és az intézmények közötti kapcsolat erősítésére. Ahhoz, hogy a tanulást élményé tehesük egy kiváló eszköz vagy lehetőség a levéltár-pedagógiai óra.⁶

Ezért a MNL GyMSM Soproni Levéltárának levéltár-pedagógiai programja szorosan kapcsolódik a forrásközpontú történelemoktatáshoz. A foglalkozásokat probléma-centrikus és gyakorlat-központú módszerek segítségével építettük fel, ügyelve arra, hogy a tanulók minden alkalommal közvetlen módon és változatos formában találkozzanak a levéltári dokumentumokkal, s a belőlük szerzett tudást erkölcsi értékrendjük; önazonosság-tudatuk megszilárdításához is fel tudják használni.⁷

Tekintettel voltunk a fiatalok életkorára, tanulási sajátosságaira, információszerzési gyakorlatára, így a lehető legtöbb esetben interaktív foglalkoztató feladatokat, modern oktatástechnikai eszközöket alkalmazunk.⁸

Alapvető pedagógiai célunk: annak dokumentálása, hogy a múlt érdekes és értékes. Az izgalmas helyi történeteken keresztül annak bizonyítása, hogy az iskolában tanult történelem a mi személyes múltunk – és akár mi magunk is hozzájárulhatunk az interpretációk alakításához. A helyi és közösségi identitás (az otthonosság tudat) erősítése. A levéltár különlegesen fontos társadalmi szerepének tudatosítása – levéltárbarát emberek nevelése.⁹

Levéltár-pedagógiai programunkkal közelebb szeretnénk hozni a 10-18 éves korosztály számára a múltat olyan módon, hogy elsősorban helytörténeti forrásokat felhasználva hozzájáruljunk a tanulók helyismereti tudásának bővítéséhez, identitásának, lokálpatriotizmusának megerősítéséhez.¹⁰

⁶Mészáros Ádám: A levéltár-pedagógia szerepe a történelmi gondolkodás fejlesztésében. In: Módszertani Közlemények 57. évf. (2017) 2. sz. 23. p.

⁷Fülöp T. – Mákos J. – Szabóné Maslowski M. i. m. 56. p.

⁸Uo. 56. p.

⁹Erdész Ádám: Írás – forrás – történelem: Közművelődési munka az MNL Békés Megyei Levéltárában. In: Levéltári Szemle 63. évf. (2013) 4. sz. 74. p.

¹⁰Fülöp T. – Mákos J. – Szabóné Maslowski M. i. m. 56. p.

4 Levéltár-pedagógiai programunk tematikája

A MNL GyMSM Soproni Levéltár levéltár-pedagógiai programjának tematikáját a szakmai követelmények megtartásával alakítottuk ki.

Foglalkozásainkat a 110/2012. (VI. 4.) sz., a Nemzeti Alaptanterv (NAT) kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló kormányrendeletnek megfelelően alakítottuk ki; és leginkább az Ember és társadalom témakörbe tartozó tantárgyak (történelem, erkölcstan, etika, hon- és népismeret, társadalom, állampolgári és gazdasági ismeretek) során szerzett információkat alapozhatják meg, illetve bővíthetik ki a hozzánk érkező tanulók. Fontosnak tartjuk, hogy a non formális oktatásban is kiemelt szerepet kapjanak a NAT-ban szereplő kompetenciák; és kellő segítséget adjunk abban, hogy a diákok számára a későbbiekben is könnyebb legyen az ismeretszerzés, a tanulás, a kritikai gondolkodás, ne legyenek problémáik a kommunikációban, és helyesen tájékozódjanak térben és időben. A közműveltségi tartalmak mellett kiemelten foglalkozunk az olvasás, szövegértés, szövegelemzés és vizuális kultúra fejlesztésével, figyelemmel vagyunk a sajátos nevelési igényű tanulók nevelésére, oktatására is.¹¹

A levéltár-pedagógiai órák időtartalmukat tekintve 45-60 percesek. Az általunk kidolgozott foglalkozások kínálata nemcsak sokszínű, hanem egymással kombinálható, össze is vonható, az elemek variálhatók. A foglalkozást követően fakultatív lehetőségként ajánljuk műemléktermeink és időszakos kiállításunk megtekintését is.

A foglalkozásokat a MNL GyMSM Soproni Levéltár Fő tér 5. szám alatti helyiségeiben (levéltári könyvtárterem, kiállító termek), az első emeleten tartjuk.

Az MNL GyMSM Soproni Levéltárával az EFOP-4.1.9-16-2017-00021 sz. pályázat keretei között szerződésben álló iskolák tanulói számára a foglalkozásokon való részvétel ingyenes.

Egyéb iskolák esetén diákonként 500 Ft részvételi díjat kérünk.

¹¹<http://ujkor.hu/content/bfl-leveltar-pedagogia> Letöltés ideje: 2019. június 17.

4.1 Levéltár-pedagógiai foglalkozások

4.1.1 Hát Neked mi van a hátizsákodba? Az enyémben ...

A foglalkozás keretében - a diákok életkorának megfelelően - a családfakészítés alapszabályait, a családkutatás lehetséges forrásait megismerve, konkrét példákkal illusztrálva a tanulók megtanulják, hogyan foghatnak hozzá családjuk történetének kutatásához.

- Milyen iratokat, tárgyakat használhatnak kiindulási pontként?
- Milyen online adatbázisokat használhatnak a kutatás céljából?
- Hogyan rendszerezhetik az általuk feltárt adatokat online családfa készítő program segítségével?

4.1.2 Életünk lenyomatai a levéltárban

Ez a foglalkozás a tanórán tanult állampolgári ismereteket mélyíti el; és egészíti ki a történelem tantárgy részletes érettségi követelmény 12. témakörének a Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek elvárásainak megfelelően. A tanulók a levéltári iratok tanulmányozásával végig követhetik, hogy életük során milyen hivatalos iratok keletkeznek róluk (születési, iskolai, házassági, halotti anyakönyvek; peres közjegyzői, földhivatali iratok ... stb.) és mi lesz azok további sorsa. Állampolgárként, kutatóként és ügyfélként milyen levéltári szolgáltatásokat vehetnek igénybe. Hogyan tudják használni a levéltár által készített interneten elérhető adatbázisokat.

4.1.3 „Amerikából jöttem, mesterségem címere LS - Levéltáros!”

A foglalkozás során bemutatjuk a diákok számára a közigazgatás, a történetírás és a magánszemélyek számára is nélkülözhetetlen, de a köztudatban kevésbé megjelenő közgyűjteményt, a levéltárat - annak működését, főbb feladatait; legértékesebb kincseit - és az azt működtető levéltárosok munkáját.

A tanulókkal bejárjuk a levéltár nyitott és nyilvánosság elől zárt (raktár) tereit is. Valamint bemutatjuk a levéltár által gyűjtött iratok sokszínűségét az oklevelektől kezdve a térképeken és tervrajzokon át az anyakönyvekig.

4.1.4 A hely, ahol élek – Sopron története levéltári források tükrében

A foglalkozás keretei között levéltári dokumentumok felhasználásával a diákok kronológikus sorrendben tekintik át a város szerkezetének és kiterjedésének alakulását. Feltárják a rendelkezésükre bocsátott források segítségével Sopron fejlődésének legfontosabb állomásait.

4.1.5 A Város élén – Polgármesterek, városbírák, a városi elit a kora újkori Sopronban

A foglalkozás középpontjában a közép-európai szinten is közepes nagyságúnak számító, diétai képvisellettal is rendelkező szabad királyi városunk városvezetői elitje áll.

Az órán választ keresünk olyan kérdésekre, hogy változott-e a városirányítás módja és az irányító személyek száma, képzettsége a középkorhoz képest a kora újkori Sopronban? Kiből lehetett polgármester? Milyen feladatköre volt a városbíróknak? Elmerülhetnek, és kedvük szerint csemegezhhetnek a diákok Lackner Kristóf, Dobner Ferdinánd polgármesterek és más városvezetők munkásságában, hagyatékába.

A tematikát a szakmai követelmények megtartásával rugalmasan kezeljük. A mindenkori pedagógusi elvárásokhoz, a partnerintézmények sajátosságaihoz és a diákok életkorához, igényeihez, előzetes ismereteihez igazodunk.

Ezek a foglalkozások segítséget adnak ahhoz, hogy a diákok ne csak megtanulják az iskolai ismeretanyagot, de be is fogadják azt; így a programokon részt vevő fiatalok nagyobb eséllyel igazodnak majd el a világ dolgaiban is, és jobban megtalálják helyüket a családban, közösségben és a társadalomban is.

5 Melléklet

„Levéltári legendák nyomában”

Történelem szakkör munkaterve

2019/2020-as tanév

Összeállította és tartja: Simonné Prezenszki Erzsébet

A Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára egyike Magyarország legrégebbi és leggazdagabb közlevéltárainak; mely két jogelőd intézmény - Sopron vármegye levéltára és Sopron szabad királyi város levéltára - összevonásával jött létre 1950-ben.

Könyvtárban, múzeumban már sokan jártak, de levéltárban kevesen. Így ez a közgyűjtemény nem része a mindennapi köztudatnak. Ezért vagy egyszerű irattárnak gondolják, vagy egyfajta „miszticizmus” lengi körül. A MNL GyMSM Soproni Levéltár levéltárpedagógiai programjának célja, hogy ezeket a téves megítéléseket eloszlassa és olyan komplex látásmódot alakítson ki a fiataloknál, mellyel azok képessé válnak hitek és tévhitek megkülönböztetésére, egy adott információ objektív elemzésére. Ezért az intézmény közönség előtti nyitottságát tovább erősítve a 2019/2020-as tanévre valamennyi soproni középiskola 11-12. évfolyamos diákjai számára „*Levéltári legendák nyomában*” címmel történelem szakkört hirdet.

Általános tudnivalók

A foglalkozások száma: heti 1 alkalom (45 perc) (keddenként 14:45-15:30-ig)

A tanév során összesen 30 alkalom.

Létszám: max. 15 fő (igény szerint 20-25 főig bővíthető)

Foglalkozás vezető: Simonné Prezenszki Erzsébet

Helyszín: MNL Gy-M-S Megye Soproni Levéltára,

9400, Sopron Fő tér 5. Levéltári Könyvtárterem

Tájékoztatás/információ:

E-mail: leveltarpedagogia.sopron@mnl.gov.hu

Telefon: +36-99-312-198

Telefon: +36-20-258-3802

web: <http://www.mnl.gov.hu/gymsmsl>

A jelentkezők részére a szakkörön való részvétel térítésmentes (ingyenes) az EFOP-4.1.9-16-2017-00021 sz. pályázatnak köszönhetően. 2020. április elsejétől a szakkörön résztvevő diákokról fényképek is készülnek. Ennek oka, hogy a szakkör elindítását, és a foglalkozások megtartásához szükséges eszközök beszerzését az EFOP-4.1.9-16-2017-00021 sz. pályázat tette lehetővé. Ezért a szakkör keretében megtartott foglalkozások és a résztvevő létszám az EFOP-4.1.9-16-2017-00021 sz. pályázat projektjében elszámolásra kerül.

A szakkör mottója

*„Mondd és elfelejtik,
mutasd meg és emlékeznek,
vond be őket és megtanulják!”*

(Cicero)

A szakkör célja

A szakkör kifejezetten a 11-12. évfolyamos diákok számára indul. A szakkör a tehetséggondozáson kívül, a közép- és emelt szintű történelem érettségire nyújt felkészülési lehetőséget, de nem helyettesíti az iskolai keretek között tartott történelem fakultációt, csupán kiegészíti azt. Ezért olyan tanulók számára jelent lehetőséget, akik tudásukat - az alapórákon illetve fakultációkon megszerzett tudásukat - gyarapítani szeretnék, és különböző versenyeken vagy emelt szintű érettségien kívánják megméretetni magukat. Ezért programunk szorosan kapcsolódik a forrásközpontú történelemoktatáshoz.

A szakkör tematikájának középpontjában a közép- és emelt szintű történelem érettségi követelményének a magyar történelemre vonatkozó témakörei állnak, a teljesség igénye nélkül, helytörténeti vonatkozásokkal kiegészítve.

A foglalkozások célja a már megszerzett tudás elmélyítése; az ismeretanyag kibővítése; a különböző feladattípusok gyakorlása valamint újabb források megismerése és elemzése. Olyan módon, hogy elsősorban helytörténeti forrásokat felhasználva hozzájáruljunk a tanulók helyismereti tudásának bővítéséhez, identitásának, lokálpatriotizmusának megerősítéséhez.

A szakkör általános leírása és tematikája

A foglalkozások középpontjában a kompetenciák fejlesztése illetve a sokoldalú képességfejlesztés áll. Foglalkozásainkat a 110/2012. (VI.4.) sz., a Nemzeti Alaptanterv (NAT) kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló kormányrendeletnek megfelelően alakítottuk ki. Szem előtt tartottuk, hogy a non formális oktatásban is kiemelt szerepet kapjanak a NAT-ban szereplő kompetenciák, és kellő segítséget adjunk abban, hogy a diákok számára a későbbiekben is könnyebb legyen az ismeretszerzés, a tanulás, a kritikai gondolkodás, ne legyenek problémáik a kommunikációban, és helyesen tájékozódjanak időben és térben. Olyan készségek fejlesztését célozzuk meg, amelyek – miként az összes kulcskompetencia –, széles körben hasznosíthatók az iskolán kívül is.

Az ismeretek pusztá átadása mellett, ezért személyes élményekre építő, készségfejlesztő módszereket alkalmazunk. A „kézzel fogható tananyag” – tárgyi emlékek, források megismerése; ezért a levéltárakban őrzött eredeti iratokkal való közvetlen találkozás élménye olyan érzelmi többletet biztosít a diákok számára, ami megkönnyíti a tanulást, a tananyag hosszú távú megjegyzését. A levéltár forrásanyagára épülő élményszerű, hagyományos és modern módszereket alkalmazó forráselemző foglalkozásokon a szakkörre jelentkező diákok azon kívül, hogy gyakorolhatják a forráshasználatot; betekintést nyerhetnek a tudományos kutatómunka színtereibe és módszereibe, ezzel felkészítve őket humán pályákra is.

Kompetenciák – fejlesztési területek

1. Ismeretszerzés, források használata

- Legyen képes információkat gyűjteni a forrásból megadott szempontok szerint, összevetni az információkat ismereteivel, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni, valamint következtetéseket levonni.
- Tudjon forrásokból gyűjtött információkra vonatkozó kérdésekre válaszolni szöveges forrás, képi forrás, statisztikai táblázat, diagram, grafikon, térkép, térképvázlat, ábra alapján.
- Legyen képes azonosítani személyeket, fogalmakat, kulturális emlékeket, korszakokat, korstílusokat, illetve ezek jellemzőit jellemző kép alapján, folyamatokat térképvázlatok alapján, jelenségeket, folyamatokat ábra alapján.

- Legyen képes azonosítani a térképes ábrázolás fontosabb sajátosságait.
- Legyen képes kiegészíteni szöveges forrást a hiányzó információval.
- Legyen képes megállapítani két azonos tárgyú történelmi forrás közti tartalmi és formai különbségeket.
- Forráskritika: Legyen képes felismerni szöveges források szerzőjének szándékát, azonosítani nézőpontját. Legyen képes érveket, bizonyítékokat gyűjteni egy forrás hitelességének megállapításához más forrás segítségével. Különböző szövegek, képek, plakátok, karikatúrák vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából.
- Legyen képes kiválasztani több forrás közül azt, amelyik alkalmas egy történelmi állítás, feltételezés, vélemény indoklására vagy cáfolására.
- Legyen képes kiválogatni a rendelkezésre álló forrásokat megadott kérdés alapján.

2. Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

- Legyen képes felismerni a fontosabb történelmi fogalmakat meghatározás alapján.
- Beszélgetés egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény érthető megfogalmazása a történelmi szakszókincs használatával.
- Mások érvelésének összefoglalása és figyelembe vétele. A véleménykülönbségek tisztázása.

3. Tájékozódás térben és időben

- Legyen képes történelmi régiókhoz kapcsolni, elhelyezni, konkrét földrajzi helyhez rendelni eseményeket, jelenségeket, személyeket.
- Legyen képes sorrendbe állítani a fontos történelmi eseményeket.
- Legyen képes összekapcsolni a történelmi eseményeket évszámokkal, nevekkel és helyekkel.
- Legyen képes meghatározni a fontos történelmi események időpontját konkrét kronológiai adatokkal.
- Tudja megállapítani a nagy történelmi korok és a kisebb korszakok sorrendjét.

- Tudjon példákat felsorolni arra, hogy a földrajzi környezet hatással volt az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulására.
- Legyen képes leolvasni a történelmi tér változásait térképről.
- Ismerje fel az egyetemes és a magyar történelem felsorolt eseményeiből azokat, amelyek valamilyen összefüggés alapján egymáshoz kapcsolhatók.
- Tudja kiválasztani megadott felsorolásból valamely aktuális esemény történelmi előzményeit.

4. Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

- Legyen képes feltárni az események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit.
- Legyen képes csoportosítani a felsorolt történelmi okokat, célokat, következményeket megadott szempontok szerint.
- Legyen képes összevetni egyes fontosabb történelmi események következményeit és a benne részt vevők szándékait.
- Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról.
- Ismerje fel az események, folyamatok, cselekedetek ok-okozati összefüggéseit.
- Példákkal bizonyítsa, hogy egy történelmi eseménynek egyszerre több oka és következménye van.
- Legyen képes több szempontból feltárni történelmi jelenségek okait (társadalmi, gazdasági, politikai, eszmei).
- Legyen képes felismerni és bemutatni változást, fejlődést egy korszakon belül.
- Legyen képes összehasonlítani hasonló történelmi eseményeket megadott vagy önálló szempontok alapján.
- Legyen képes kapcsolatot találni történelmi események és szereplők között.
- Legyen képes bemutatni források segítségével történelmi szereplőknek az események alakulásában betöltött szerepét.

- Legyen képes felismerni egy megadott általános szabály érvényesülését valamely forrásban megjelenő konkrét esetben.
- Legyen képes alátámasztani vagy cáfolni egy történelmi kérdésre adott válaszát érvekkel és a források vizsgálatán alapuló következtetésekkel és bizonyítékokkal.
- Legyen képes történelmi jelenségeket bemutatni kulcsfogalmak felhasználásával.

Foglalkozások témái:

A foglalkozások témáit a 2017. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes „Történelem részletes érettségi vizsgakövetelmény, II. Témakörök” c. dokumentum témaköreiből választottuk ki.

A foglalkozások jellegüket tekintve forráselemző órák. Az adott témához kapcsolódó foglalkozáson a forrásfeldolgozás során eredeti helytörténeti dokumentumok (oklevele, levelek, jelentések, térképek, tervrajzok) felolvasásával, értelmezésével és tanulmányozásával kézzelfogható közelségbe kerülnek a diákok a szemléltetett korhoz, történelmi eseményhez, ezzel is kiegészítve az elméleti tananyagot.

- 1. 2019. 10. 01.** *Általános tájékoztató – Ráhangolódás – Levéltári Könyvtárterem bemutatása*
- 2. 2019. 10. 08.** *A honfoglaló magyarság életmódja források tükrében. Forráselemzés szempontjai – Forráskritika*
Előzetes tudás: A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás
- 3. 2019. 10. 15. I.** *(Szent) István államszervező tevékenysége – Vármegye rendszer kiépülése és a soproni ispánsági vár*
Előzetes tudás: Államalapítás és az új rend megszilárdulása Magyarországon a 10–13. században I.
- 4. 2019. 10. 22.** *A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején. Az írásbeliség kezdet. Városfejlődés*
Előzetes tudás: Államalapítás és az új rend megszilárdulása Magyarországon a 10–13. században II.
- 5. 2019. 10. 29.** *A középkori magyar állam megerősödése I. Károly idején. Sopron külkereskedelme*

- Előzetes tudás: Magyarország gazdasága a 14–15. században
6. **2019. 11. 05.** *Hunyadi Mátyás törökellenes harcai. Mátyás soproni rezidenciája*
Előzetes tudás: Magyar–török küzdelmek és együttélés a 15–17. században I.
7. **2019. 11. 12.** *A mohácsi vész és az ország három részre szakadása. Sopron helye és szerepe a három részre szakadt országban*
Előzetes tudás: Magyar–török küzdelmek és együttélés a 15–17. században II.
8. **2019. 11. 19.** *A várháborúk időszaka (1541-1568). Várak védelme – felekezetek építése*
Előzetes tudás: Magyar–török küzdelmek és együttélés a 15–17. században III.
9. **2019. 11. 26.** *Zrínyi Miklós tevékenysége és a török kiűzése Magyarországról. Volt-e Zrínyi Sopronban?!*
Előzetes tudás: Magyar–török küzdelmek és együttélés a 15–17. században IV.
10. **2019. 12. 03.** *Sopron aranykora a 17. században – 1622: 1625: 1681: soproni országgyűlések*
Előzetes tudás: Magyarország története a 17. században
11. **2019. 12. 10.** *Soproni hétköznapok a 16-18. században I. Természeti csapások: tűzvész, pestis járvány stb.*
Előzetes tudás: Magyarország története a 16-18. században
12. **2020. 12. 17.** *Soproni hétköznapok a 16-18. században II. Társadalmi diverzitás: nős papok, egy hermafrodita viszontagságai, a kapuvári csodalény stb.*
Előzetes tudás: Magyarország története a 16-18. században
13. **2020. 01. 07.** *„Sopron [...] nagyobb részeit bombák által megégettem.”*
Előzetes tudás: A Rákóczi-szabadságharc okai, főbb eseményei és eredményei.
14. **2020. 01. 14.** *Urbáriumok – Népszámlálás avagy az első népszámlálás Sopronban*
Előzetes tudás: Mária Terézia és II. József reformjai
15. **2020. 01. 21.** *Gróf Széchenyi István reformprogramja Sopronban*
Előzetes tudás: Polgári átalakulás Magyarországon a reformkorban
16. **2020. 01. 28.** *Sopron vármegye működése*
Előzetes tudás: A rendi országgyűlés és a megyerendszer működése
17. **2020. 02. 04.** *Vajon milyennek látta Sopron városát egy huszárkapitány 1847-ben?*
Előzetes tudás: A pesti forradalom eseményei, az áprilisi törvények. A szabadságharc főbb katonai és politikai eseményei
18. **2020. 02. 11.** *Bach korszak – Sopron, mint katonai, polgári közigazgatási központ*
Előzetes tudás: A kiegyezéshez vezető út. A kiegyezés tartalma és értékelése. A polgári állam kiépülése Magyarországon (közigazgatás, közegészségügy, iskolahálózat)

19. 2020. 02. 18. Oktatás, kultúra és városi élet a 19-20. századi Sopronban

Előzetes tudás: Művelődési viszonyok és társadalom: Társadalmi rétegződés és életmód a húszas-harmincas években. A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika

20. 2020. 02. 25. Civitas Fidelissima - A soproni népszavazás 1921. december 14.

Előzetes tudás: Az első világháború és következményei Magyarországon

21. 2020. 03. 03. Simon Elemér, egy soproni főispán a haza szolgálatában

Előzetes tudás: A válság és hatása: a belpolitikai élet változásai az 1920-30-as években. Társadalmi, gazdasági, ideológiai kérdések

22. 2020. 03. 10. „[...] Zuhogtak a bombák, és mi csak fohászkodtunk a jó Istenhez, [...]”

Előzetes tudás: Magyarország háborúba lépése, német megszállása és a nyilas hatalomátvétel

23. 2020. 03. 17. A holokauszt Sopronban.

Előzetes tudás: A holokauszt Magyarországon

24. – 28. 2020. 03. 24. – 04. 28. Konzolidáció és modernizáció Sopronban 1956 után

Ahogy ők látták ... – Orál history

Előzetes tudás: Magyarország szovjetizálása (1945-1949). Az egypárti diktatúra működése, a gazdasági élet és a mindennapok jellegzetességei a Rákosi-korban

Előzetes tudás: Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének okai és főbb eseményei; a megtorlás. A magyar forradalom nemzetközi jelentősége és összefüggései

Előzetes tudás: A rendszer jellemzői a Kádár-korszakban, életmód és mindennapok. A Kádár-rendszer válsága, a külpolitikai változások és az ellenzéki mozgalmak

Előzetes tudás: A rendszerváltozás főbb eseményei. A piacgazdaságra való áttérés és következményei

29. 2020. 05. 05. A Páneurópai Piknik 1989. augusztus 19.

Előzetes tudás: A rendszerváltozás főbb eseményei

30. 2020. 05. 12. Záró foglalkozás – az éves munka értékelése

A foglalkozásokat probléma-centrikus és gyakorlatközpontú módszerek segítségével építettük fel, ügyelve arra, hogy a tanulók minden alkalommal közvetlen módon és változatos formában találkozzanak a levéltári dokumentumokkal, s a belőlük szerzett tudást erkölcsi értékrendjük, önazonosságtudatuk megszilárdításához is fel tudják használni.

Tekintettel vagyunk a fiatalok tanulási sajátosságaira, információszerzési gyakorlatára, így a lehető legtöbb esetben interaktív foglalkoztató feladatokat, modern oktatástechnikai eszközöket alkalmazunk, amelyek beszerzésére az EFOP-4.1.9-16-2017-00021 sz. pályázat

biztosít forrást. Ennek köszönhetően térítésmentes (ingyenes) a szakköri foglalkozás a jelentkező és résztvevő tanulók számára.

Lehetséges feladattípusok a foglalkozásokon:

- Forrásból merített ismeretek bemutatása, egyszerű következtetések megfogalmazása.
- Fogalmak azonosítása, hozzárendelése egy korhoz, állam területéhez.
- Események és helyszínek párosítása.
- Események közötti sorrendiség megállapítása.
- Helyszínek azonosítása vaktérképen.
- Képfelismerés, képelemzés.
- Történelmi személyiségek szerepének bemutatása (pl. nevükhöz fűződő események, találmányok azonosítása)

A szakkörön résztvevő diákok lehetőséget kapnak az esszéírás gyakorlására különböző - a magyar történelemre vonatkozó – témakörökhöz kapcsolódó feladatokon keresztül. Szóbeli beszámoló, kiselőadás tartására. Kérdések, feltevések megfogalmazására.

A szakkörön a tanulók érdemjegyet nem kapnak. Szóbeli és írásbeli értékelést - ami az előrehaladásukat, fejlődésüket segíti - kaphatnak, ha azt igénylik, kérik.

A szakkör szakmai útmutatással levezényelt önképzőkörként funkcionál a tanulók számára. Így a szakkör teljesítéséről tanúsítványt vagy más egyéb dokumentumot nem kapnak a résztvevők. Vagyis a szorgalmuk és kitartásuk által elsajátított ismeretanyaggal gazdagodnak, melyet különböző történelmi versenyeken vagy a történelem érettségien kamatoztathatnak.

Úgy véljük, hogy a levéltárunkat körülvevő „falakat”, az archívumok zárt világát; féltve őrzött kincseinket elsősorban a jövő generációk számára kell megnyitnunk és bemutatnunk. Ezért a MNL GyMSM Soproni Levéltár kitarja kapuit a tudásra szomjazó lelkes ifjúság előtt és sok szeretettel várja őket a „*Levéltári legendák nyomában*” című történelem szakköre.